

Aprob,
Avocatul Poporului,
Renate Weber

RAPORT

**privind vizita efectuată la
Centrul de Plasament din cadrul Fundației Viață și Lumină,
București, sector 1
la data de 30 mai 2019**

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei efectuate la Centrul de Plasament Fundația Viață și Lumină, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, *România a ratificat Protocolul opțional* (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului, fiind desemnat să îndeplinească atribuțiile de *Mecanism Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție* (denumit în continuare MNP).

Scopul MNP, în sensul prevederilor art. 19 raportat la art. 4 din OPCAT, coroborate cu dispozițiile art. 2 alin. (2), art. 35 lit. (a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, *este acela de a examina/monitoriza în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante*, prin vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție.

Prin urmare, în aplicarea mandatului său, potrivit dispozițiilor OPCAT și Legii nr. 35/1997, republicată, antecitate, **la data de 30 mai 2019, MNP a efectuat o vizită inopinată la Centrul de plasament din cadrul Fundației "Viață și Lumină" din București, sector 1** (abreviat, Centru, respectiv Fundație).

Echipa pluridisciplinară a MNP-ului a fost compusă din reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului, consilieri MNP, respectiv [REDACTAT] - jurist, [REDACTAT] - medic, [REDACTAT] - asistent social, [REDACTAT] - psiholog, precum și un reprezentant al Organizației Neguvernamentale „Fundația pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului” (FACIAS) - [REDACTAT].

Vizita a avut ca **obiectiv** verificarea tratamentului acordat beneficiarilor sub aspectul prevenirii torturii, relelor tratamente și tratamentelor degradante, precum și a oricăror alte aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție – MNP.

1¹. Cooperarea conducerii Centrului de plasament din cadrul Fundației Viață și Lumină cu membrii echipei MNP

Șeful Centrului, [REDACTAT], a dat dovadă de disponibilitate și flexibilitate pentru comunicarea directă cu membrii MNP, atât în cadrul discuțiilor prealabile ce au vizat obiectivele vizitei, aspectele referitoare la organizarea, condițiile și atribuțiile centrului, cât și pe parcursul desfășurării efective a vizitei.

2. Concluziile MNP după efectuarea vizitei și întrevederile avute cu beneficiarii

Informații generale despre Centrul de plasament din cadrul Fundației "Viață și Lumină"

Fondată din anul 1996, cu sprijinul unei fundații norvegiene, având ca obiectiv sprijinirea copiilor străzii din România, Fundația Viața și Lumină se adresează categoriilor sociale vulnerabile, obiectivul principal fiind însă copiii și tinerii proveniți de pe raza sectorului 1 din București. De-a lungul timpului, Fundația a dezvoltat o alternativă a unui model de intervenție care să lupte împotriva lipsei mijloacelor materiale necesare existenței copiilor abandonati pe stradă, în sectorul 1 al capitalei.

Fundația Viață și Lumină era acreditată ca furnizor de servicii sociale din anul 2014. Începând cu anul 2017, Centrul de plasament din cadrul Fundației a fost licențiat ca serviciu social pentru o perioadă de 5 ani, cu posibilitatea prelungirii termenului cu condiția menținerii serviciilor oferite în conformitate cu prevederile Legii nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare.

Centrul funcționa cu respectarea prevederilor cadrului general de organizare și funcționare a serviciilor sociale, reglementat de Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, Ordinul nr. 25/2019 al ministrului muncii și justiției sociale privind aprobarea standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale de tip rezidențial destinate copiilor din sistemul de protecție specială - Anexa 1 - Standardele minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare, organizate ca centre rezidențiale pentru copilul separat temporar sau definitiv de părinții săi, potrivit Nomenclatorului serviciilor sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 867/2015, cu modificările și completările ulterioare.

Scopul serviciului social era de a asigura protecția socială copiilor separați de părinți, sau/și celor ce nu pot fi îngrijiți de proprii părinți, oferea o locuință permanentă, o atmosferă familială, sprijin educativ și pregătire ca să devină adulți independenți, integrați socio-profesional.

Centrul de plasament din structura Fundației Viață și Lumină – unitate de asistență socială în cadrul căruia se ofereau servicii sociale copiilor și tinerilor, urmărindu-se dezvoltarea formativă în sistemul de educație, îmbunătățirea accesului la orientare și formare profesională, cât și susținerea pe perioada în care tinerii urmau o formă de învățământ superioară sau a celor proveniți din centrul rezidențial, pentru care nu au fost identificate posibilități de integrare familială sau de îngrijire alternativă – avea o **capacitate** stabilită la **40 de locuri**.

Un număr de **8** beneficiari cu vârsta de peste 18 ani erau înscriși la cursurile unor școli și licee din municipiul București, inclusiv la cursurile programului școlar „a doua șansă”, iar **2** tineri frecventau cursuri universitare, membrii echipei MNP constatând că erau aplicate prevederile art. 55 alin. (2) din Legea nr. 272/2004, republicată, potrivit căroră: „La cererea tânărului, exprimată după dobândirea capacității depline de exercițiu, dacă își continuă studiile o singură dată în fiecare formă de învățământ de zi, protecția specială se acordă, în condițiile legii, pe toată durata continuării studiilor, dar fără a se depăși vârsta de 26 de ani”.

La data vizitei, centrul custodia 39 de beneficiari, din care doar 12 erau prezenți, ceilalți aflându-se fie în excursie (16 beneficiari), fie la concert (4 beneficiari), fie învoiați în familie (7 beneficiari), iar un beneficiar era declarat fugit din centru. Din totalul beneficiarilor centrului, un număr de 6 copii urmau cursurile unor școli speciale din zonă, având certificate de orientare școlară, iar doi copii erau înscriși la grădiniță.

Imobilul în care funcționa Centrul era compus din parter, etaj și mansardă (birou personal, cabinet medical, sală de studiu, 12 dormitoare, 7 grupuri sanitare, izolator, spălătorie, sală de mese, bucătărie, spațiu destinat depozitării produselor alimentare și holuri de trecere), fiind situat în apropierea mijloacelor de transport și a altor servicii existente în comunitate.

Personalul Centrului era compus din 21 angajați din care 14 deserveau numai copiii din centrul de plasament, iar ceilalți 7 angajați (personal administrativ și deservire, specialiști) își desfășurau activitatea în mai multe centre ale Fundației. Specialiștii (asistenți sociali, psihologi, instructori de educație) erau angajați ai fundației și desfășurau activități pentru toți copiii/tinerii din centrele fundației (centrul de plasament, centrul reședință pentru tineri „Viață și lumină”, cantina socială).

Examinarea organigramei, pusă la dispoziția echipei MNP, a relevat că structura personalului din cadrul centrului de plasament era următoarea: șefi de tură - 3; instructori - 6; medic - 1; asistent medical - 1; paznic - 1; bucătar - 3; ajutor bucătar - 2; îngrijitor - 1; responsabil educațional - 1; magaziner - 1; responsabil cu aprovizionarea - 1, fiind **vacant un post de lucrător social.**

Urmare a vizitei efectuate, membrii echipei de vizitare au reținut că spațiile erau curate și aerisite, dormitoarele erau dotate cu mobilierul necesar, lenjeria și celelalte obiecte de cazarmament erau curate și în stare bună. De asemenea, s-a reținut că se asigura în mod adecvat iluminatul natural/artificial, instalațiile electrice și sanitare erau funcționale, iar spațiul era suficient și dotat corespunzător pentru a susține activitățile sociale acordate. În timpul desfășurării vizitei beneficiarii s-au declarat mulțumiți de dotările centrului, de

spațiile în care se desfășoară activitățile, de hrană și de personalul implicat în furnizarea serviciilor.

În curtea interioară a Centrului erau amenajate un teren betonat pentru activități sportive (fotbal, baschet, volei), un spațiu de joacă pentru copii, spații verzi și un spațiu de relaxare (foișor, băncuțe, piscină, trambulină). În plus, copiii dispuneau de biciclete cu care ieșeau în parcul din apropiere.

Admiterea și ieșirea beneficiarilor în Centru

Admiterea în Centru se realiza după o evaluare complexă a statusului fizic, psihic și a stării de sănătate, a nevoilor speciale de tratament pentru a se stabili dacă activitățile de asistență și serviciile de suport necesare sunt în concordanță cu specificul unității.

Evaluarea inițială a copilului se realiza de către personalul calificat din cadrul Fundației „Viață și lumină”, iar după înregistrarea cazului, directorul general desemna un manager de caz din cadrul instituției.

Admiterea beneficiarilor în Centru se realiza ca urmare a unei hotărâri a instanței de judecată sau a unei decizii/hotărâri emise de Comisia pentru protecția copilului. După rămânerea definitivă a hotărârii instanței de judecată sau a hotărârii emise de Comisia pentru protecția copilului, minorii erau admiși în Centru, urmărindu-se integrarea și acomodarea cât mai rapid cu putință.

În perioada imediat următoare aducerii copilului în centru, managerul de caz organiza o întâlnire cu echipa multidisciplinară a centrului, echipă formată din: coordonator centru, psiholog, medic, asistent social și responsabilul de caz, întocmindu-se fișa de evaluare inițială, în care era prezentată situația succintă a beneficiarului și nevoile urgente ale acestuia. În urma evaluării nevoilor copilului și cu acordul acestuia au fost desemnate persoane de referință. Poate fi persoană de referință orice persoană din centru care se află în contact permanent cu copilul.

Evaluarea detaliată se realiza în termen de maxim o lună de la sosirea în centru a beneficiarului. În cadrul evaluării detaliate s-a întocmit Planul Individualizat de Protecție (PIP) de către echipa multidisciplinară. Implementarea PIP-ului și programele de intervenție specifică (PIS) întocmite de personalul specializat (educatori, asistent social, lucrători sociali și psiholog) era monitorizată de managerul de caz.

Din examinarea documentelor prezentate de unitatea vizitată, membrii echipei MNP au reținut că au fost admiși un număr de 4 copii în perioada 2018-2019, cei mai mulți fiind preluați din Centrul de Plasament în Regim de Urgență Pinochio, sector 1 București.

Ieșirea beneficiarilor din centru se realiza în următoarele condiții: la modificarea situației sociale care a condus la plasarea copilului în centru, printr-o hotărâre judecătorească sau o decizie a comisiei pentru protecția copilului, sau la cererea întemeiată a beneficiarului sau a familiei acestuia. În perioada 2018-2019, un număr de 4 copii au părăsit centrul, fiind integrați în familia naturală.

Asistența socială

Asociația avea încheiată o convenție de colaborare pentru acordarea de servicii de asistență socială cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) sector 1 București, oferind protecție și îngrijire pentru copiii aflați în dificultate care au domiciliul pe raza sectorului 1 București. Din totalul beneficiarilor existenți în centru, un număr de 6 copii/tineri aveau domiciliul în județe precum Călărași, Vaslui, beneficiari pentru care județul de domiciliu nu contribuia la plata cheltuielilor de întreținere. Aceștia au fost preluați în urmă cu câțiva ani din Centrul de plasament Buftea, jud. Ilfov, iar în urma demersurilor de reintegrare sau transfer în centre rezidențiale din județul de domiciliu, nu s-a reușit acest lucru.

De asemenea, în perioada 2015 - 2017 reprezentanții Centrului au inițiat demersuri către direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului din județele Dâmbovița, Iași și Buzău și organizații neguvernamentale care figurau în Registrul Electronic al Furnizorilor de Servicii Sociale cu servicii sociale adaptate nevoilor copilului, prin care solicita transferul unui copil diagnosticat cu tulburări de conduită agresivă, trăsături dizarmonice de tip impulsiv instabil, întârziere mentală ușoară, epilepsie cu crize tonico-clonice generalizate și exces ponderal.

În răspunsurile formulate de autorități se precizaseră următoarele aspecte: „există un centru în județ, însă gradul de ocupare este maxim; nu sunt locuri pentru preluarea unor minori din alte județe” (DGASPC Iași); „nu există un centru rezidențial specializat pentru astfel de afecțiuni” (DGASPC Dâmbovița); „Centrul rezidențial pentru recuperarea și reabilitarea copilului cu tulburări de comportament nr. 5 Beceni se află inclus pe lista centrelor aflate ce vor fi închise cu prioritate” (DGASPC Buzău); „nu are specializare pentru boli psihice, neputând prelua cazul” (Asociația „Don Orione” Ilfov), astfel că minorul a rămas în plasament în centru.

Însă, se cuvine a sublinia că, se impune și este necesară reluarea demersurilor în vederea identificării unei soluții de transfer pentru minorul cu tulburări grave de conduită, având în vedere că personalul nu era calificat să gestioneze astfel de situații.

În cadrul Centrului își desfășura activitatea un asistent social absolvent al Facultății de Asistență Socială, înscris în Registrul Național al Asistenților Sociali din România. Activitatea de asistență socială se realiza și cu sprijinul lucrătorilor sociali angajați în cadrul fundației, sub coordonarea asistentului social.

Managerul de caz asigura implicarea și conlucrarea, pe parcursul etapelor managementului de caz, a echipei de specialiști (echipa multidisciplinară), managerul de caz stabilit fiind unul dintre psihologii angajați ai fundației.

Referitor la întocmirea și completarea dosarelor beneficiarilor s-a constatat că acestea cuprindeau documentele prevăzute de legislația în vigoare, inclusiv legislația privind managementul de caz, fiind organizate pe secțiuni și ușor de accesat. Programele de intervenție personalizată și Programele de intervenție specifică erau elaborate și completate corespunzător fiind urmărite etapele privind intervenția în cazul copiilor cu măsură de protecție specială aflați în centrele rezidențiale. În cadrul centrului fiecare copil/tânăr este ocrotit în baza unui plan individualizat de protecție, care este dezvoltat în programe de intervenție specifică pentru următoarele aspecte: nevoile de sănătate și promovare a sănătății; nevoile de îngrijire, inclusiv de securitate și promovare a bunăstării; nevoile fizice și emoționale; nevoile educaționale și urmărirea obținerii de rezultate școlare corespunzătoare potențialului de dezvoltare a copilului; nevoile de petrecere a timpului liber; nevoile de socializare, inclusiv modalitățile de menținere a legăturilor, după caz, cu părinții, familia lărgită, prietenii și alte persoane importante sau apropiate față de copil și modul de satisfacere a tuturor acestor nevoi.

Planul individualizat de protecție avea drept obiectiv general reintegrarea sau integrarea familială și/sau socio-profesională a copilului/tânărului. Rapoartele de monitorizare a situației copilului erau realizate trimestrial și cuprindeau informații privind situația școlară, socializare și integrare socială.

În Planul individualizat de protecție erau stabilite obiective pe termen scurt, mediu și lung, **monitorizarea acestora și reevaluarea PIP-urilor nefiind realizată trimestrial, așa cum prevede Ordinul nr. 25/2019**, care stipulează: *„Centrul efectuează trimestrial reevaluarea copiilor din punct de vedere al dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale a beneficiarului, a modului în care acesta este îngrijit și a împrejurărilor care au stat la baza stabilirii măsurii de protecție specială”*.

Rezultatele reevaluării erau înscrise în rapoartele trimestriale (rapoartele privind evoluția dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale a copilului și a modului în care acesta este îngrijit). Prin reevaluare se urmărea necesitatea includerii unor noi obiective pe măsură ce obiectivele stabilite anterior au fost atinse sau, după caz, stabilirea unor noi obiective pentru situațiile în care cele stabilite ulterior nu au putut fi îndeplinite, astfel încât

activitățile să fie stabilite în funcție de capacitățile și nevoile beneficiarului. Prin reevaluarea situației beneficiarilor se avea în vedere evoluția copiilor, din punct de vedere al dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale.

Copii erau încurajați să-și folosească în mod pozitiv timpul liber, fiind sprijiniți să participe la activități de creație și pictură, deplasări la sfârșit de săptămână, activități pe perioada vacanțelor școlare, sport, participări la evenimente culturale (spectacole, film), cât și activități în aer liber.

Obiectivele din PIP-ul pentru reintegrare conțineau cel puțin următoarele aspecte: condiții bune de trai, ocrotire familială, educație, securitate și siguranță, aspecte pe care managerul de caz le urmărise pe parcursul perioadei de monitorizare.

Monitorizarea situației beneficiarilor care au fost reintegrați în familie, s-a realizat de către managerul de caz desemnat, cel puțin trei luni de la data ieșirii din centru.

În ceea ce privește reintegrarea socio-profesională a tinerilor din centru care au împlinit vârsta de 18 ani, asociația pune la dispoziția acestora centrul pentru tineri al fundației, aflat în imediata apropiere, urmărind exersarea deprinderilor de viață independentă și asigurând sprijin, la nevoie.

La data vizitei, 2 beneficiari se aflau în proces de potrivire în vederea adopției, unul urmând să fie integrat în familia naturală, iar celălalt în familia extinsă (mătușa maternă).

Centrul amenajase un recipient de tip cutie poștală, în care copiii/tinerii să poată depune sesizări/reclamații scrise cu privire la aspectele negative constatate, dar și propuneri privind îmbunătățirea activității centrului.

Sugestiile/sesizările/ reclamațiile depuse în recipientul cu această destinație erau înregistrate într-un Registru de evidență a sugestiilor, sesizărilor și reclamațiilor, cu dată și număr, unde se consemna și modul în care s-a soluționat reclamația/sesizarea.

Cu privire la conținutul cutiei s-a constatat că au existat propuneri referitoare la activitățile recreative, în special cu privire la ieșirile în oraș, dar și cu privire la meniul de dimineață. Șeful de centru analiza sugestiile primite luând măsurile care se impuneau, astfel că s-a luat măsura ca la masa de dimineață să fie asigurată o varietate de produse. Aspecte similare au rezultat și din verificarea chestionarelor de măsurare a gradului de satisfacție a beneficiarilor.

Copiii puteau pleca în oraș, la plimbare sau la cumpărături, cei mari mergând neînsoțiți. Din discuțiile purtate de membrii echipei MNP cu reprezentanții centrului a reieșit că au existat situații în care **copiii nu s-au întors în centru la ora stabilită**, fiind anunțată poliția, cât și reprezentanții DGASPC Sector 1 București. **La data vizitei, unul dintre beneficiari lipsea din centru de câteva zile, situație care se repeta frecvent în acest caz.** Pe parcursul derulării vizitei, șeful de centru a fost apelat telefonic de poliția de sector care

a anunțat că a fost identificat minorul, acesta fiind adus în centru însoțit de un reprezentant al DGASPC sector 1 București.

Ținând cont că o parte a beneficiarilor au fost aduși din stradă, având comportamente antisociale și tulburări de personalitate, se impune aplicarea unor terapii specifice adaptate nevoilor fiecărui beneficiar. Totodată, referitor la aceste aspecte, **este necesar** să se asigure consolidarea unor comportamente pozitive ale copiilor, cât și **instruirea permanentă a personalului, în special cu privire la gestionarea situațiilor de criză și restabilirea stării de echilibru.**

Reprezentanții centrului au declarat că se confruntă cu situații noi în care copiii au comportamente cu accese de furie și violență, cât și de nerespectare a regulilor Centrului. În acest sens, au menționat că s-a luat măsura intensificării formării profesionale a angajaților centrului, specialiștii din cadrul fundației organizând periodic sesiuni de instruire cu personalul, astfel încât comportamentele antisociale ale beneficiarilor să poată fi prevenite sau gestionate în mod corespunzător. De asemenea, Fundația colaborase cu voluntari independenți, cât și cu membrii ai Asociației „Ajungem mari”, ce asigurau consiliere psihologică, susținere în realizarea temelor, activități de socializare și ieșiri în aer liber.

Evidența vizitelor primite de copii se consemna în Registrul de vizite. În vederea menținerii legăturii copiilor cu părinții și a alte persoane importante pentru aceștia, cât și pentru menținerea unei stări psihice și emoționale a beneficiarilor în condiții corespunzătoare, erau încurajate vizitele. Un număr reprezentativ de copii erau vizitați, unii dintre aceștia primeau vizite zilnic, fiind vizitați de părinți, bunici, frați. Unii beneficiari mergeau în vizite în weekend și/sau în vacanțele școlare în familie.

Cu privire la convorbirile telefonice, reprezentanții centrului au relatat echipei de vizită că beneficiarii pot folosi telefonul șefului de centru, dar și telefoanele proprii, o parte a copiilor peste 14 ani deținând telefoane mobile. Spațiul destinat activităților comune zilnice era dotat cu calculatoare, funcționale și cu acces la internet.

Observând modul de relaționare, s-a constatat că personalul are o atitudine pozitivă și îi încurajează pe beneficiari să desfășoare activități cotidiene, iar aceștia au afirmat că personalul se poartă frumos cu ei, că își petrec timpul liber într-un mod plăcut, fiind mulțumiți de activitățile din centru.

Nu au fost identificate situații deosebite care să pună în pericol siguranța și integritatea beneficiarilor.

Asistența medicală

a) Aspecte generale

În cadrul Centrului exista amenajat un cabinet medical dotat cu mobilier (birou medic, canapea de consultații, dulapuri pentru păstrarea medicamentelor și a materialelor sanitare), aparat de urgență, trusă medicală de prim-ajutor, aparatură medicală (termometre, tensiometru, stetoscop, cântar, taliometru), echipament informatic, frigider, fiind respectate prevederile Ordinului ministrului sănătății nr. 153/2003. Programul de activitate al cabinetului medical și al cabinetului medicului de familie era afișat la loc vizibil.

Asistența medicală a beneficiarilor custodiați de Centru era asigurată de medicul de familie la care erau înscriși beneficiarii și de un asistent medical, angajat al centrului, care lucra într-o singură tură (8 ore pe timp de zi). Pe timpul nopții copiii erau supravegheați de către instructorii de educație. Din discuțiile purtate cu personalul medical a rezultat că exista o bună colaborare cu medicul de familie, toți beneficiarii fiind înscriși la același medic.

La data efectuării vizitei, atât Centrul în ansamblu, cât și cabinetul medical dețineau Autorizații Sanitare de Funcționare, eliberate de către Direcția de Sănătate Publică a Municipiului București.

b) Servicii medicale acordate beneficiarilor cazați la Centrul de Plasament din cadrul Fundației „Viață și Lumină”, sector 1, București

Personalul medical de specialitate era responsabil pentru acordarea primului ajutor, tratamentul infecțiilor intercurrente și administrarea medicamentelor, în condiții de supervizare din partea medicului de familie. Asistenta medicală efectua zilnic evaluarea stării de sănătate a copiilor, verificarea stării de curățenie și igienă în dormitoarele copiilor și la blocul alimentar, triajul epidemiologic al personalului etc. În situația unor îmbolnăviri acute a beneficiarilor, aceștia erau prezentați la cabinetul medicului de familie, însoțiți de personalul centrului. Conform Registrului de consultații medicale, în anul 2018 au fost acordate beneficiarilor 963 de consultații medicale, iar în anul 2019, până la data vizitei, 267 consultații.

La momentul vizitei, Centrul nu avea în custodie copii diagnosticați cu afecțiuni psihice. Exista un singur copil diagnosticat cu o afecțiune medicală cronică a aparatului respirator, care urma tratament permanent recomandat de medicul specialist.

La dosarele individuale ale beneficiarilor existau atașate documente medicale (scrisori medicale de la medicii specialiști, analize de laborator, bilete de iesire din spital etc.). Consultațiile medicale de specialitate (psihiatrie infantilă, dermatologie, oftalmologie, chirurgie, endocrinologie, pneumologie etc.), pentru afecțiuni acute sau pentru reevaluarea tratamentului afecțiunilor cronice existente, erau asigurate prin prezentarea beneficiarilor la

cabinete de specialitate din municipiul București, situate în proximitatea unității vizitate, însoțiți întotdeauna de personalul centrului. În perioada 2018-2019 au fost acordate beneficiarilor 55 de consultații de specialitate (psihiatrie infantilă – 5, cardiologie – 2, oftalmologie – 15, dermatologie – 3, endocrinologie – 3, chirurgie infantilă – 6, ortopedie infantilă – 8, ginecologie – 5, ORL – 3, pneumologie – 5).

Analizele medicale de laborator și investigațiile paraclinice, recomandate beneficiarilor de către medicul de familie sau de către medicii specialiști, erau efectuate în mod gratuit, în baza biletului de trimitere și a programării prealabile, efectuate de personalul centrului, la laboratoare de analize medicale și cabinete de specialitate din municipiul București. Cel puțin odată pe an, beneficiarilor li se efectuau analize medicale.

Serviciile de medicină dentară erau asigurate prin prezentarea beneficiarilor la un cabinet de specialitate din municipiul București. Din verificarea documentelor medicale, puse la dispoziția echipei MNP de către unitatea vizitată, a reieșit că în perioada 2018-2019 au fost acordate 37 de consultații și intervenții stomatologice pentru beneficiarii Centrului. Din interviurile realizate cu o parte dintre beneficiari a rezultat că aceștia au beneficiat de servicii stomatologice la nevoie.

Internările în spital ale beneficiarilor s-au efectuat în unități medicale din municipiul București (Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii „Grigore Alexandrescu”, Spitalul Clinic de Psihiatrie „Dr. Alexandru Obregia”, Spitalul Universitar de Urgență „Elias” sau județele limitrofe (Spitalul de Psihiatrie Voila, Câmpina). În anul 2018 au fost internați în spital 4 beneficiari pentru afecțiuni acute sau reevaluarea unor afecțiuni cronice (afecțiuni psihice, afecțiuni neurologice). În anul 2019 un singur beneficiar a fost internat, o zi, pentru o afecțiune urologică.

c) Asigurarea tratamentului beneficiarilor custodiați de unitatea vizitată

Copiii custodiați de Centru beneficiau de tratament medical gratuit, în baza prescripției medicale eliberate de către medicul de familie sau de către medicii specialiști. Medicamentele și materialele sanitare erau achiziționate de personalul centrului de la farmaciile situate pe raza municipiului București. Medicamentele erau păstrate într-un dulap, prevăzut cu sistem de închidere, în pungi individualizate pentru fiecare beneficiar, fiind distribuite zilnic de către asistenta medicală sau/și de către personalul de serviciu (educatori), conform prescripției medicale.

Medicamentele psihotrope erau păstrate separat de cele uzuale, conform prevederilor legale în vigoare. La data vizitei se aflau sub tratament medical 4 beneficiari, care primeau tratament administrat pe cale orală sau aplicații locale de soluție cutanată. Așa cum s-a menționat anterior, Centrul nu avea în custodie beneficiari cu tratament psihotrop. Evidența

administrării medicației era consemnată în fișe individuale, în care erau menționate medicamentele administrate și semnătura persoanei responsabile.

d) Asistența medicală în cazul bolilor infecto-contagioase

În cadrul unității vizitate exista amenajat un izolator cu patru paturi și grup sanitar propriu, unde puteau fi cazați beneficiari diagnosticați cu boli infecto-contagioase. La data vizitei nu erau cazați în centru beneficiari diagnosticați cu boli infecto-contagioase. În perioada 2018-2019 au fost diagnosticate 3 cazuri de varicelă. Beneficiarii au fost cazați la izolator timp de 21 de zile și au primit tratament simptomatic până la vindecarea completă.

e) Alimentația beneficiarilor custodiați de unitatea vizitată

Hrana zilnică a beneficiarilor custodiați de centru era preparată la blocul alimentar al unității vizitate de către personal calificat (4 bucătari și un ajutor de bucătar). Blocul alimentar era amenajat și dotat în mod corespunzător cu mașină de gătit alimentată pe gaz, sistem de ventilație, plită electrică, cuptor electric, aparate frigorifice, mese de lucru din inox, mobilier, veselă etc. Starea de curățenie și igienă la blocul alimentar era corespunzătoare. Centrul dispunea de un stoc suficient de substanțe dezinfectante pe bază de clor. Personalul de la blocul alimentar purta echipament de protecție și avea analizele medicale obligatorii și controlul medical periodic efectuate la termen.

Beneficiarii primeau zilnic trei mese principale și două gustări. În ziua vizitei au fost servite la masa de prânz supă de pui cu fidea, piure de cartofi cu ficăței de pui și salată de varză murată. Echipa de vizită a inspectat hrana pregătită pentru masa de prânz și a apreciat calitatea acesteia ca fiind corespunzătoare din punct de vedere fizic și organoleptic.

Masa era servită în sala de mese amenajată în vecinătatea blocului alimentar, dotată cu mobilier adaptat vârstei copiilor, sub supravegherea permanentă a personalului.

La momentul efectuării vizitei, nu erau beneficiari cu un anumit regim alimentar, dar la recomandarea medicului acest lucru putea fi asigurat.

Existau prelevate probe alimentare în recipiente închise, etichetate și păstrate în mod corespunzător, într-un frigider separat, dotat cu termometru și grafic de monitorizare a temperaturii, conform normelor sanitare în vigoare.

La data vizitei, centrul deținea Document de Înregistrare Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor, eliberat de Direcția Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor București, valabil pentru „Recepția și depozitarea materiilor prime de origine animală și non-animală provenite din unități autorizate și/sau înregistrate sanitar-veterinar și pentru siguranța alimentelor, prepararea de meniuri și servirea mesei către consumatorul final”.

f) Evenimente deosebite

Examinarea registrelor de schimb de tură al personalului de către membrii echipei MNP a relevat că în perioada 2018-2019 au fost înregistrate unele incidente între beneficiari (agresivitate fizică și verbală, comportament neadecvat, părăsire neautorizată a centrului, refuzul administrării tratamentului etc.).

La data vizitei, în centru erau custodiați și unii copii diagnosticați în antecedente cu afecțiuni psihice, care nu mai primeau tratament medicamentos. Din verificarea documentelor medicale și din discuțiile cu personalul centrului, s-a reținut că tratamentul unor beneficiari a fost întrerupt la recomandarea medicului specialist.

Totuși, apreciind că acești copii ar putea genera prin comportamentul lor apariția unor evenimente deosebite, echipa de vizită consideră că este necesară instruirea periodică a personalului în scopul unei supravegheri mai atente a beneficiarilor, pentru a fi evitate unele situații ce pot genera incidente neprevăzute.

De asemenea, se impune reevaluarea periodică a copiilor diagnosticați cu afecțiuni psihice, care la data vizitei nu aveau recomandare de tratament medicamentos de la medicul specialist, pentru a fi stabilită oportunitatea intervenției terapeutice.

Asistența psihologică

Asistența psihologică era asigurată de trei psihologi, cu competențe în psihologie clinică, ce contribuiau la evaluarea comprehensivă a copilului, prin întocmirea rapoartelor de evaluare psihologică inițială, de reevaluare, a întocmirii fișelor de consiliere psihologică, a monitorizării situației fiecărui beneficiar.

Unul dintre psihologi era managerul de caz și împreună cu membrii echipei multidisciplinare stabilea măsurile de intervenție pe termen scurt/lung, referitoare la nevoile de sănătate, nevoile de îngrijire, nevoile fizice, emoționale, educaționale, de petrecere a timpului liber, de socializare, la modalitățile de menținere a legăturilor cu familia, elaborând planul individualizat de protecție (PIP).

Din verificarea dosarului unui beneficiar, diagnosticat *în antecedente* cu afecțiuni psihice, s-a constatat că erau respectate standardele privind evaluarea comprehensivă, fiind elaborate fișe de evaluare psihologică, semnate și parafate de psihologul centrului.

Fișa de evaluare psihologică inițială cuprindea *date referitoare la numele și prenumele copilului, evaluarea proceselor cognitive, concluzii și recomandări.*

Raportul psiho-social cuprindea informații complexe referitoare la *antecedente medicale, informații referitoare la condițiile de viață și informații referitoare la starea psihică a copilului în momentul evaluării, având în vedere particularitățile acestuia.*

S-a reținut că instrumentele clinice utilizate de psiholog în întocmirea raportului de evaluare psihologică, respectiv interviul, metoda observației, testele proiective (testul familiei, copacul) erau insuficiente pentru a realiza un profil psihologic complex, o conceptualizare clinică a cazului, care vizează cunoașterea factorilor psihologici cu relevanță pentru sănătate și boală, a mecanismelor de coping, defensive.

Era necesar să se aplice instrumente clinice validate științific, de screening, de înregistrare a nivelului de dezvoltare intelectuală, a identificării factorilor de risc, a capacității de coping, ce permit atât conceptualizarea clinică a cazului, cât și elaborarea planului de intervenției psihologice individualizată.

De asemenea, s-a putut observa din examinarea dosarului, că în întâlnirile echipei multidisciplinare au fost întocmite minute în care propunerile formulate făceau referire la menținerea măsurii de plasament. De exemplu, în minuta din 22.02.2019 au fost înregistrate următoarele propuneri: *menținerea măsurii de plasament, consiliere psihologică, menținerea legăturii cu mama, consilierea acesteia în vederea consolidării relației cu beneficiarul.*

În fișa de consiliere psihologică erau menționate obiective (*autocunoaștere, creșterea stimei de sine*), tehnici utilizate (*basmul terapeutic, observația*) și concluzii (*copilul a fost cooperant, a reușit să și mențină atenția mult timp, a exprimat nemulțumirile legate de colegi, de familie*).

De asemenea, exista un program de intervenție specifică pentru educație, având ca scop integrarea copilului într-o unitate de învățământ, printr-o succesiune de activități în vederea integrării copilului în colectivul școlar, prin însușirea normelor de comportament dezirabil, funcțional.

Programul de intervenție specifică pentru reabilitare, întocmit de psiholog, cuprindea activități ludice pentru dezvoltarea capacității copilului, consiliere psihologică individuală sau de grup în vederea ameliorării efectelor abuzului fizic și emoțional suferit în familie.

Plan de intervenție specifică pentru socializare cuprindea recreerea, activitatea de bază era dezvoltarea capacității de integrare socială, cu scopul dezvoltării autonomiei personale.

În ceea ce privește componenta reintegrare familială, managerul de caz – psihologul a stabilit două obiective, ce cuprindeau activități referitoare la „consolidarea relației cu mama, încurajarea vizitelor în centru, informarea mamei cu privire la situația copilului, activități desfășurate pe durata plasamentului”.

În chestionarul de evaluare a satisfacției pentru copii, structurat în șase rubrici beneficiarul a optat pentru o *evaluare pozitivă bună în ceea ce privește gradul de încredere în personal, calitatea hranei, suportul psiho-emoțional oferit.*

Totodată, din verificarea dosarelor beneficiarilor a reieșit că patru dintre aceștia aveau comportament problematic, cu diagnostic psihiatric în antecedente, cu enurezis psihogen, cu tulburare de deficit de atenție/hiperactivitate, dizabilitate intelectuală, epilepsie cu crize clonico-tonice, în general tulburări de neurodezvoltare, caracterizate prin deficite privind abilitățile mintale, deficite ale funcției de adaptare la mediul școlar, control scăzut asupra comportamentului. Astfel, se impunea instruirea personalului cu privire la gestionarea comportamentelor de criză psihologică prin aplicarea unor terapii specifice beneficiarilor cu scopul restabilirii stării de echilibru.

Alte aspecte constatate pe parcursul vizitei

Interviurile avute cu beneficiarii Centrului au relevat că aceștia erau mulțumiți de condițiile din centru, de personalul angajat al centrului și de relațiile pe care le-au dezvoltat în cadrul Centrului cu ceilalți copii și personalul angajat. Se cuvine a sublinia că, în cadrul interviurilor cu membrii echipei MNP, copiii nu au semnalat existența vreunei probleme sau a vreunui comportament inadecvat (abuz) din partea personalului angajat, aspecte rezultate și din verificarea Registrului de reclamații, în care nu era consemnată nicio plângere/reclamație.

Echipa de vizită a verificat registrele existente la nivelul Centrului (spre exemplu, registrul de reclamații, registrul de opinii și sugestii, registrul de vizite, registrul învoiri ș.a.), reținând ca **deficiență inexistența unui registru de evidență a incidentelor deosebite** (părăsirea centrului fără aprobare, altercații între beneficiari, incidente între beneficiari și personalul angajat ș.a.). Or, potrivit Ordinului nr. 25/2019 al ministrului muncii și justiției sociale, Anexa nr. 5 (Lista documentelor și evidențelor aferente Standardelor minim de calitate prevăzute în Anexele 1-4), centrul trebuia să aibă întocmit și Registrul de evidență a incidentelor deosebite.

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/199 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată,

Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

conducerii Centrului de plasament din cadrul Fundației "Viață și Lumină"

să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Reluarea demersurilor în vederea identificării unei soluții de transfer pentru minorul cu tulburări grave de conduită, având în vedere că personalul nu era calificat să gestioneze astfel de situații;

2. Instruirea personalului cu privire la controlul comportamentului copiilor și gestionarea situațiilor de criză, instruire cu privire la metodele de abordare, comunicare și relaționare cu copiii, în funcție de vârsta, nivelul de dezvoltare și particularitățile psiho-comportamentale ale acestora;

3. Organizarea de sesiuni periodice de informare și instruire cu copiii/tinerii în scopul dobândirii și dezvoltării cunoștințelor și abilităților necesare pentru integrare socială și viață independentă, inclusiv cu privire la riscurile la care sunt supuși când părăsesc centrul fără permisiune și aleg să rămână în stradă;

4. Reevaluarea periodică a beneficiarilor diagnosticați în antecedente cu afecțiuni psihice, conform recomandării medicului specialist;

5. Achiziționarea de instrumente clinice standardizate în scopul evaluării/reevaluării și personalizării planului de intervenție psihologică, pentru a optimiza activitatea profesională;

6. Respectarea dispozițiilor legale - Ordinul nr. 25/2019 al ministrului muncii și justiției sociale, în sensul întocmirii Registrului de evidență a incidentelor deosebite (părăsirea centrului fără aprobare; altercații între beneficiari, incidente/abuzuri între personalul angajat și beneficiari etc.).

